

‘Vrouwelijkheid’ in taal zegt niet zoveel

(1) Geëmancipeerde tijden vragen om geëmancipeerde woorden. Dat is althans de strekking van menig debat over deze kwestie. Zo betoogt Sarah Meuleman in haar stuk ‘Hij is de standaard. Waarom?’ dat de Nederlandse taal is blijven hangen in een tijd waarin vooral mannen geletterd waren. Daarom zou

‘schrijver’ een mannelijk woord zijn, waarnaar we verwijzen met hij. Laten we voortaan ook naar ‘schrijver’ verwijzen met zij, zegt Meuleman, want vrouwen schrijven ook.

(2) Maar waarom verwijst Meuleman dan naar zichzelf als ‘schrijver’ (v), naar vrouwen die haar stuk lezen als ‘lezer’ en ongetwijfeld naar iemand als Emily Dickinson als ‘dichter’ terwijl er toch vrouwelijke equivalenten voor zijn: ‘schrijfster’, ‘lezeres’, ‘dichteres’? Het gebruikelijke antwoord op deze tegenwerping luidt dat een specifiek vrouwelijke aanduiding van vrouwen een aparte en minder waardevolle categorie zou maken. Daarom zeggen we ook ‘directeur’ en geen ‘directrice’. Deze tendens komt uit Amerika, waar men inmiddels ook geen ‘actress’ meer zegt maar ‘female actor’.

(3) Tegen deze redenering valt wel iets in te brengen. Ten eerste is het denkbeeld dat verwijzen naar Emily Dickinson als dichteres een onderschikking aan haar mannelijke collegae impliceert gewoon een misvatting. ‘Dickinson is een groot dichteres’ plaatst haar in de categorie van Rilke en Yeats, niet in de categorie van de hobbyende dames.

Ten tweede getuigt het idee dat het gebruik van specifiek vrouwelijke woorden als ‘schrijfster’ of ‘actrice’ op de een of andere manier discriminerend zou zijn van een typisch Nederlands-Angelsaksisch provincialisme. In Frankrijk en Duitsland pleiten progressieve stemmen juist voor wat in dat eerste land *écriture inclusive* wordt genoemd en in Duitsland *inklusive Schreibweise*.¹⁾ Deze tendens kent fanatieke voorstanders van beide geslachten alsook tegenstanders, eveneens van beiderlei kunne.

(4) Zowel Amerikanen en hun Nederlandse epigonen als Duitsers en Fransen hebben emancipatoire doelen met hun taalvormingen. Blijkbaar werkt emancipatie in het Duits en het Frans heel anders dan in het Engels en het Nederlands. Of misschien maakt het eigenlijk niet uit.

(5) Er zijn aanwijzingen voor dat laatste. Er zijn talen die geen grammaticaal geslacht hebben. Je zou verwachten dat culturen met dergelijke talen ware paradijzen van gelijkwaardigheid zijn. Soms is dat inderdaad het geval. Finland is een zeer geëmancipeerd land en de Finse taal kent helemaal geen woordgeslacht. Maar soms ook niet: het Turks kent evenmin een woordgeslacht, maar de Turkse cultuur is niet bij uitstek emancipatoir. Het ligt derhalve voor de hand dat het gebruik van woordgeslacht weinig met emancipatie te maken heeft. Dat kunnen we trouwens ook concluderen op basis van talen die

85 de meesten van ons beter kennen.
Zo zijn het Franse *personne* en het
Italiaanse *persona* vrouwelijke
woorden,²⁾ ook als ze naar een man
verwijzen. Ook *majesté* en het
90 Nederlandse ‘majesteit’ zijn
vrouwelijke woorden, al zal niemand
naar Willem-Alexander verwijzen met
zij, hoe jammer dat wellicht vanuit
emancipatoir perspectief ook is.

naar: Sjoerd van Hoorn
uit: NRC Handelsblad, 21 december 2021

*Sjoerd van Hoorn studeerde filosofie aan de Katholieke Universiteit
Nijmegen. Hij schrijft voor diverse tijdschriften en digitale podia.*

noot 1 Zowel *écriture inclusive* als *inklusive Schreibweise* betekent ‘inclusieve schrijfwijze’. Bij
een inclusieve schrijfwijze worden in een tekst bij voorkeur genderneutrale
persoonsaanduidingen gehanteerd; als er geen genderneutrale aanduiding mogelijk is,
worden zowel mannelijke als vrouwelijke woorden weergegeven in één algemene
aanduiding (zoals ‘leerling*e’).

noot 2 Zowel *personne* als *persona* betekent ‘persoon’.

noot 3 De gendertheorie maakt een verschil tussen sociaal-culturele en identiteitsaspecten
van sekse (gender), en de lichamelijke en biologische aspecten van sekse (geslacht).

95 **(6)** Wie meer vrouwelijkheid in de
taal wil, hoeft zich niet in
gendertheoretische³⁾ bochten te
wringen. De waarheid is dat hij of zij
zich alleen maar hoeft te verdiepen in
100 de rijkdom die onze taal al in zich
draagt. ‘Waarheid’ is trouwens
vrouwelijk.

Tekst 4

Mensen willen graag kiezen, maar zijn er helemaal niet zo goed in

(1) Onlangs besloot ik dat ik oud
genoeg was voor een chique
reiskoffer, en begon te googelen.
Drie uur later overzag ik ontmoedigd
5 het slagveld op mijn scherm: dertig
open tabbladen met half gelezen
testrapporten en klantrecensies, die
de angst om de verkeerde keuze te
maken allemaal niet konden sussen.
10 In mijn hoofd zeurde een vermanend
stemmetje: die tijd had je best beter
kunnen besteden.
(2) O nee, kreunde ik dus, toen
webwinkel Amazon vorige week een

15 Nederlandse site aankondigde.
’s Lands retaildeskundigen,
opgetrommeld om de aanstaande
oorlog tussen winkelstraat en
webwinkel te duiden, spiegelde de
20 consument immers nóg meer
keuzevrijheid voor, betere service, en
lagere prijzen.
(3) Of je met webwinkelen echt
goedkoper uit bent, vraag ik me
25 trouwens af. Ja, aan de kassa. Maar
het geld dat je daar betaalt, stroomt
naar anonieme aandeelhouders, in
plaats van naar de winkel om de